

Kriser och olyckor

Nödnummer 112	Offer för misshandel
SOS Alarm	Vittne till misshandel
Nödsituation	Familjevåld
Larmmeddelande	Våld mot barn
Larmsignal	Brand
Olycksfall & förgiftningar	Brandlarm
Trafikolycka	Brandförebyggande åtgärder
Trafikolycka - polisanmälan	Gör så här vid brand
Avväjning av skador	Efterforskning av försvunna
Åtgärder vid olycksutredning	Att anmäla ett försvinnande
Registrering av kollision	Signalement
Ersättning via trafikförsäkring	Skyldighet att hjälpa till vid efterspaning

112

Ring 112 om du *snabbt* behöver hjälp. Slå *inte* något riktnummer före 112! Man kan ringa 112 vid alla olyckor eller krislägen där snabb hjälp behövs till exempel i form av ambulans, räddningstjänst eller polis. 112 kan också användas om du snabbt behöver läkare, giftinformation, sjöräddning, flygräddning, fjällräddning, kontakt med tull eller polis för narkotikatips. I begränsad omfattning kan man med 112 även nå jourhavande präst, jourhavande tandläkare och socialjour.

SOS Alarm

Vid brådskande fall, ring SOS Alarm, tfn 112. När det inte är lika bråttom kan Du ringa direkt till aktuell myndighet eller organisation. De lokala numren hittar du på de första sidorna i telefonkatalogen.

Nödsituation

Om du hamnar i en nödsituation:

1. Bedöm snabbt situationen.
2. Rädda människor och djur ur direkt fara.
3. Se till att alla är i säkerhet.
4. Varna andra för den hotande faran.
5. Börja ge förstahjälp.

Om du inte klarar av situationen, skaffa hjälp. Till 112 kan man ringa gratis också från telefonautomater.

Larmmeddelande

När du ringer till 112, berätta lugnt och tydligt:

- Vem du är och varifrån du ringer
- Vad som har hänt
- Var det har hänt
- Om människoliv är i fara.
- Avbryt inte samtalet utan lov.

Följ de anvisningar du får. Medan du väntar på att hjälpen ska komma, fortsätt att bekämpa skadorna: släck branden, håll ett öga på hur de skadade mår osv. Visa vägen när hjälpen kommer. Men undvik att i onödan försätta dig själv i fara.

Larmsignal

Hantering av farliga ämnen, strålning e.d. kan leda till farliga situationer där befolkningen i ett område omedelbart måste varnas. Varning ges utomhus med signalen "Viktigt meddelande". Signalen ljuder i 7 sekunder och därefter följer 14 sekunders tystnad. Detta upprepas i minst 2 minuter. När du hör signalen ska du:

- Gå inomhus
- Stänga dörrar, fönster och ventilation
- Lyssna på radio för mer information.

Information kan också komma i TV och text-TV. Signalen används när många människor snabbt måste varnas, t.ex. vid utsläpp av giftig gas.

Signalen provas fyra gånger per år. "Viktigt meddelande" följd av signalen "Faran över" provas första helgfria måndagen i mars, juni, september och december, kl 15.00.

Strömavbrott

Det händer att vi utsätts för elavbrott, ofta bara några minuter men ibland i flera timmar. De stora problemen uppstår när elektriciteten försvinner i flera dygn. Här får du råd om vad du kan göra för att klara ett längre elavbrott så bra som möjligt.

- **Information:** Det är viktigt att kunna veta vad som händer. Viktigt är därför att ha en batteridrivna radio hemma samt extra batterier i reserv. Information om elavbrott sänds i Sveriges radio P4. Telefonnätet fungerar under ett strömavbrott eftersom telefonstationerna har reservkraft men mobilnätet slutar omedelbart att fungera.
- **Ljus:** Ha alltid reservbelysning hemma: ficklampor, stearinljus, värmeljus - och tändstickor. Kom ihåg att ljus förbrukar syre; ha alltid dörren till rummet lite på glänt.
- **Mat:** Se till att ha ett reservförråd med torrvaror och konserver i hushållet: snabbris, snabbmakaroner, potatismos och portionssoppor till exempel. För att kunna tillaga varm mat måste du dock ha ett campingkök att tillgå - eller en utegrill. Kom ihåg att ha bränsle i reserv hemma!
- **Värme:** Om elavbrottet blir långvarigt kan det vara problem att hålla värmen inomhus på vintern. Låt hela familjen sova och vistas i ett enda rum och dra för gardinerna för att minska avkylningen av rummet. Stearinljus hjälper till att hålla temperaturen uppe. Sovsäckar värmer bra, likaså att sova tätt tillsammans. Det tar dock upp emot tre dygn innan inomhustemperaturen sjunker till +10 grader om temperaturen utomhus är -10.
- **Vatten:** Om vattenverken saknar reservström försvinner vattnet ur kranarna. Se därför till att fylla flaskor och kärl med minst ett par liter vatten per familjemedlem om strömmen är borta mer än några timmar. Vid ett längre elavbrott ordnar kommunen vattenutdelningsställen. Var de finns meddelas i lokalradion eller med hjälp av högtalarbilar.

Olycksfall och förgiftningar

Om en olycka inträffar får man första hjälp på kommunens hälsovårdscentral eller på sjukhusens jourpolikliniker. Vid förgiftningar kan man också ringa och få råd av Giftinformationscentralen.

Olycksfall hemma

Råd om hur man undviker och hanterar olycksfall hemma lämnar bl a barnavårdscentralen, skol- eller distriktssköterskan.

Arbetsolycksfall

Vid arbetsolycksfall kan man få förstahjälp på sjukhus och hälsovårdscentralen men också på företagshälsovårdens mottagning. Förstahjälpsutrustning borde också alltid

finnas på arbetsplatsen.

Om en person skadas eller blir sjuk i arbetet, kan han få ersättning genom olycksfallsförsäkringen.

Trafikolycka. Åtgärder på olycksplatsen

Var och en som haft del i en trafikolycka ska i mån av förmåga:

- Ge de skadade hjälp
- Varna den övriga trafiken
- Vid behov tillkalla ambulans, polis och räddningstjänst.

Polisanmälan

Olyckan ska anmälas till polisen:

- Om allvarlig personskada har uppstått
- Om trafikregleringsanordning har skadats
- Vid kollision med vilt/djur (älg, hjort, rådjur, björn, vildsvin eller muffronfår)
- Om utomståendes egendom, t.ex. ett parkerat fordon, har skadats och ägaren inte är anträffbar.

Avvärjning av skador

När hjälp har tillkallats och eventuell förstahjälp påbörjats, avvärj nya faror:

- Lämna ditt eget fordon på vägrepen tillräckligt långt från olycksplatsen. Om det är mörkt eller skymning, tänd fordonets parkeringsljus, innerbelysning och varningsblinkers.
- Stäng av kollisionssfordonens motorer om de står på.
- Utanför tätort ska man placera en varningstriangel i samma körfält som hindret (olycksbilen e.d.) 100-150 meter före hindret. Sätt vid behov ut en andra varningstriangel på andra sidan hindret. Du kan också stanna där du satte triangeln och vifta med den i handen. Också ficklampa kan användas.
- Om bränsle rinner ur kollisionssbilen, varna andra för att använda öppen eld.

Åtgärder kan påverka olycksutredning

Om någon har dött eller allvarligt skadats vid olyckan får fordon inte utan polisens tillstånd flyttas eller sådana förhållanden ändras som kan ha betydelse vid utredningen av olyckan. Ändringar får dock göras om det är nödvändigt för trafiksäkerheten eller för att skydda människor och värdefull egendom.

Försök om möjligt att registrera sådana spår på olycksplatsen som den passerande trafiken kan utplåna. Väl på plats tar polisen över ansvaret för situationen och ger instruktioner om eventuella vidare åtgärder.

Registrering av kollision när hjälp ej behövs

De inblandade i en kollision ska anteckna varandras namn, adress, telefonnummer, trafikförsäkringsbolag samt fordonens registernummer. Det är också bra att anteckna namn och adress på eventuella vittnen.

Det är oftast bäst att göra en skiss av olycksplatsen tillsammans med motparten och bekräfta den med namnteckningar. Skissen underlättar skadeanmälan senare och utredningen av skadan på trafikförsäkringsbolaget. På skissen ska anges vägens bredd, vägmarkeringar, trafikmärken, färdriktningar, körlinjer, bromsspår och var fordonen befann sig i kollisionsogonblicket och därefter. Av trafikförsäkringsbolagen får man också färdiga skadeanmälningsblanketter där uppgifterna om kollisionen kan skrivas in. Om de inblandade inte är ense om händelseförloppet är det säkrast att tillkalla polis. Ägaren ska se till att kollisionssbilen transporteras bort från olycksplatsen.

Ersättning via trafikförsäkring

För en olycka där ett motorfordon är inblandat kan man få ersättning via trafikförsäkringen. Om flera motorfordon är inblandade i en trafikolycka ska parterna göra skadeanmälan till trafikförsäkringsbolaget för det fordon som anses ha orsakat olyckan.

Offer för misshandel

Om du blir offer för misshandel

- Sök vård om du är i omedelbart behov av vård.
- Anmäl misshandel till polisen antingen per telefon eller personligen. Kan du inte det, be någon annan kontakta polisen åt dig. Man kan också ringa 112.
- Säkra bevismaterialet så att eventuella spår förblir orörda.
- Om förövaren är okänd, lägg signalementet på minnet eller skriv upp det, likaså fortskaffningsmedel och alla andra omständigheter som kan göra det möjligt att senare identifiera förövaren.
- Om du har sökt läkare för dina skador, be läkaren skriva ett intyg varav framgår skadornas art.
- Om polisen inte genast är på plats och det är risk att vittnena avlägsnar sig, ta deras personuppgifter eller be dem anmäla sig hos polisen.

Vittne till misshandel

Om du ser någon bli misshandlad:

- Försök lugna ner situationen, men undvik att själv bli misshandlad.
- Ge förstahjälp och tillkalla ambulans vid behov.
- Polisanmäl saken och lämna dina personuppgifter. Uppge också ditt namn för offret.
- Lägg förövarens signalement på minnet eller skriv upp det, likaså fortskaffningsmedel och åt vilket håll vederbörande flydde.
- Säkra bevismaterialet så att eventuella spår förblir orörda.
- Polisen utreder brottet och lämnar det normalt till åtalsprövning om gärningsmannen är känd. Åklagaren beslutar om talan ska väckas vid domstol.

Familjevåld

Om våld förekommer inom familjen hjälper kommunens familjerådgivningsbyrå och församlingens central för familjerådgivning hela familjen. De som fruktar våld får stöd och praktiska råd hos kommunens socialbyrå.

När våld förekommer kan man också be polisen om hjälp. Dessutom tar jourhavande hälsovårdscentral eller sjukhus emot dygnet runt.

Våld mot barn

Myndigheterna ska alltid anmäla våld mot barn till barnavårdsmyndigheten på kommunens socialbyrå. Anmälan kan göras av vem som helst som lagt märke till problemet. Barnavårdsmyndigheterna ska undersöka alla anmälningar och värna om barnets säkerhet. Om barnet utnyttjas sexuellt kopplar man vanligen in kommunens socialbyrå, familjerådgivningsbyrån, ett centralsjukhus eller ett specialsjukhus för barnpsykiatri.

Brand

Ge genast brandlarm vid brand. Personer som är i fara ska varnas, hjälp tillkallas och räddnings- och släckningsarbetet påbörjas.

Brandlarm

Räddningstjänsten ska genast larmas vid brand. Ring 112. Man kan ringa gratis till nödnumret från telefonautomater. När du ringer, tala lugnt och tydligt om:

- Vem du är och från vilket telefonnummer du ringer
- Vad det är som brinner
- Var det brinner - ge noggrann adress (ort, gatuadress, by, husets namn)
- Om människor är i fara eller skadade. Om ambulans behövs. Svara kort men exakt. Följ givna anvisningar. Lägg inte på luren innan du får lov till det.

Brandförebyggande åtgärder

Många nödsituationer på grund av brand kan förebyggas. Den vanligaste orsaken till brand är slarv. En annan vanlig brandsorsak är ett tekniskt fel.

Det är nyttigt att på förhand planera och öva hur man ska handla om det börjar brinna. Studera bruksanvisningarna till brandsläckaren. Lär dig utrymningsvägarna hemma eller på arbetsplatsen. Hemma bör man också ha en brandvarnare som upptäcker rök, väcker en och ger en tid att rädda sig.

Gör så här vid brand

1. Rädda människor i fara. Väck dem som sover och se till att alla klarar sig ut. Kom ihåg att det gäller minuter. Följ räddningsplanen om en sådan finns.
2. Om branden är liten, försök släcka den med en handbrandsläckare, vatten eller med en matta eller något annat tungt skynke.
3. Om du inser att du inte ensam kan släcka elden, ring 112 och berätta exakt vad som har hänt.
4. Försök hindra att elden sprider sig genom att stänga dörrar och andra öppningar. För undan lättantändliga föremål, brännbara vätskor och gasflaskor från brandplatsen.
5. Vägled räddningsskåren till platsen. Förklara situationen för räddningspersonalen och förklara vilka åtgärder som redan vidtagits. Åtgärdernas ordningsföljd varierar beroende på situationen. Handla oövertänkt men raskt. Riskera varken ditt eget liv eller andras.

Efterforskning av försvunna

Polisen efterforskar personer som försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa. Efterforskningen inleds snabbt om den försvunne är ett barn, en äldre eller en sjuk människa. Om en fullvuxen person i normal sinnesstämning efter till exempel ett gräl har gått hemifrån sätts spaningsåtgärder inte i gång genast. Polisen prövar alltid behovet av efterforskning från fall till fall.

Att anmäla ett försvinnande

- Innan du anmäler ett försvinnande till polisen, kontrollera om den försvunne har gått till släktingar eller vänner, åkt ut till stugan eller någon annan temporär bostad.
- Det är bäst att personligen gå till polisstationen och anmäla försvinnandet. Tag med ett nyligen taget tydligt fotografi av den försvunne. Polisen vill ha den försvunnes personuppgifter och signalement och veta vilket fortskaffningsmedel den försvunna eventuellt rör sig med. Efterforskningen underlättas om man också känner till den försvunnas bakgrund, planer, penningmedel och utrustning.
- Redogör också alltid för polisen i vilket område sökningar redan gjorts och hur omfattande de varit.

Signalement

Kännetecken som hjälper vid identifieringen är:

- Personuppgifter
- Namn, personnummer, adress och telefonnummer
- Ålder
- Längd, vikt och kroppsbyggnad
- Hårets färg och längd, frisyra, eventuell skallighet
- Ögonen, färg, vindögdhed, glasögon
- Särskilda kännetecken (protes, hörapparat, invaliditet, tatueringar, haltande gång eller annat).
- Klädsel, modell, märke, färg, revor, lappar, skor, skosulornas mönster, bagage.
- Eventuellt fortskaffningsmedel beskrives (fabrikat, färg och ev registreringsnummer).

Skyldighet att hjälpa till vid efterspaning

Varje 18-65-åring är skyldig att medverka i efterforskning, i den mån kunskaper, hälsa och kroppskrafter tillåter. Medverkan sker på anmodan av polisens räddningsledare. För närmare upplysningar kontakta närmaste polisstation, se telefonkatalogen.

Viktiga telefonnummer

(aktuella per den 23/4 2002)

Ambulans, SOS Alarm	112
Apotek, Kungsgatan 42, Karlshamn	0454-185 71
Apotek, Blekingesjukhuset, Karlshamn	0454-73 29 55
Blekingesjukhuset i Karlshamn	0454-73 10 00
Blekingesjukhuset i Karlshamn, jourcentralen	0454-73 10 29
Brandförsvaret, Rörvägen, Karlshamn	0454-30 51 00
Brandlarm	112
Försäkringskassa, Drottninggatan 81, Karlshamn	0454-56 41 00
Giftinformation (vid icke brådskande fall)	08-33 12 31
Kommunens informationsavdelning, Karlshamn	0454-811 25
Polisen, Erik Dahlbergsvägen 30B, Karlshamn	0454-30 27 00
Socialservice, Omsorgsförvaltningen, Karlshamn	0454-817 00